

КОРАБЛЕТРОЩА

Вітер набирає потуги, дме щосили. Зі сходу, супроти хвиль, іде яхта. Спершу я спостерігаю за нею мляво, без будь-якого зацікавлення. За день повз літній масток Ребекки Фрост проходить чимало вітрильників. Цього літа я багато чого пізнав про море, про солоні води й вітри. Пізнав, що існує щастя без мети й сенсу, без пристрасті й майже без музики. Цього навчила мене Ребекка. Бо її наречений поїхав з родиною на канікули у Францію, бо її батьки подалися в перше плавання нового корабля своєї верфі, який відтепер курсуватиме між Бергенем та Кіркенесом, бо вона закохана в мене, а життя уже давно не таке, як було раніше. Ми жили вдвох у її літній віллі, як брат із сестрою, однак без дрібних сварок, напруги й неспокою, таких властивих стосункам з моєю рідною сестрою Катріне, яка саме зараз, коли липень ось-ось перетече в серпень, подалася мандрувати Балканами. Тут, у шхерах перед Тведестрандом, перед моїми очима минає літо 1970 року, минає повз мене і без мене. І хоч Ребекка часто повторює мені «таке життя, Акселю», я помічаю за собою, що мені байдужі незначні події і справи, про які вона розповідає, хоча охоче долучаюся до них: п'ю вино, чищу креветки, щоранку слухаю її переповнену щастям гру на роялі, безкомпромісну «Струнну серенаду» Чайковського в до мажорі. Їй подобається дражнити мене такою музикою. Та одного ранку очі мені заступили сльози. Ребекка розсміялася.

— Я радію, а ти плачеш. Ми ж разом одне ціле. Хіба ні?

Того дня між нами відбувалася серйозна розмова. Вона сказала, що я надто багато думаю, надто багато вправляюся

за інструментом, що вона боїться, аби я знову не погрузив у минулому, що я повинен бути відкритим для доброго життя. Саме таке життя вона прагне мені показати у своєму мастку в усті затоки Кільсюнн, з чудовим «Стейнвеем» моделі Б, і з панорамою Скагеррака, з розлогим крайнебом перед вікнами, каменистим островом Молен та маяком Мьоккаласе. Тут гарно. Літні вечори тихі й блакитні, коли над морем сходить місяць. Щовечора ми ведемо неспішні розмови, граємо одне для одного, попиваємо легке італійське біле вино, яке так любить Ребекка, слухаємо стрекотання перших цикад, милуємося яскраво освітленими яхтами, які вервечками пропливають повз нас. Голосний сміх. Запах грилю. Уночі ми спимо кожен у своїй кімнаті. Здається, лише я відчуваю, як легко стискається лоно, коли ми на порозі бажаємо одне одному «на добраніч», – нечисті помисли без майбутнього. Так, пишучи ці рядки через багато років, я бачу нас, Ребекку Фрост і Акселя Віндінга, у ролі друзів, майже як брата й сестру, огорнених чарівним світлом літньої північної ночі. Ми ближчі, ніж ті, кого поєднує пристрасть, ми пов'язані навечно, хоча й самі ще про це не відаємо.

Яхта розвертається, міняє, наскільки можливо, кут розвороту. Я тут часто спостерігав за подібною безстрашністю капітанів. Ребекка не раз жартувала: «Одного разу у вісімнадцятому столітті ось тут, саме тут, Ріхард Вагнер зазнав кораблетроші. Ледве дістався до гавані в Бурьойкілені. Тоді ж у нього народилася ідея написати "Летючого голландця"».

При яскравому сонячному світлі й сильному вітрі добре видно підводні камені. Хвилі, набігаючи на шхери, спінуються білими гребінцями. На сонце насувається низька темна хмара, і над морем сутеніє. Інших яхт навкруги не

видно. Ребекка на мить відривається від читання «Птахів» Тар'ся Весоса.

– Відчуваєш, як похолодніло?

Йї голос звучить мов застереження.

Я задираю голову до неба. Вишукую очима яструба, який ще кілька місяців тому стежив за мною та Анею. Але його ніде немає. А Аня мертва.

Рвучкий порив вітру перевертає парасоль біля басейну. Море свинцево-сіре, майже чорне. Біле вітрило яхти лягло до самого низу, між хвилі. Четверо людей, упершись ногами в палубу, звішуються з лівого борту з канатами в руках. Біля штурвала стоїть, ледь не лежить, чоловік у зеленій футболці й тримає курс просто на берег.

– Глянь на них! – вигукує Ребекка. – Куди це він мчить?

Тріпочуть і ляскають вітрила. Новий порив вітру жбурляє яхту просто на підводну брилу, якої майже не видно в спінених бурунах. Чотирьох чоловіків перекидає на правий борт. Вітрила майже лежать. Налітає новий шквал. Підхоплює червоний капелюшок Ребекки й жене понад шхерами.

Тієї миті ламається щогла. Яхта завалюється набік. Хтось кричить. Хвилі поглинають вітрила. Люди падають у воду. З товщі води виринає блискучий кіль, непристойний у своїй оголеності, безпомічний, мов риба на останньому подиху.

Ребекка підхоплюється зі стільця.

– О, Господи, Акселю! Що нам робити?

– Це ти мене питаєш?

– Треба їх рятувати!

– Як???

– У них немає надувної шлюпки... Ти бачиш шлюпку?

– Ні, – кажу я, встаючи.

Мені трусяться коліна, та я збігаю вслід за Ребеккою східцями до кам'яного причалу крихітної бухточки перед маєтком Фростів.

– Ми єдині свідки, Акселю. Ніхто не бачив того, що сталося. Тепер усе залежить від нас. Розумієш?

Ребекка, яка ніколи нічого не боялася, не лякалася навіть тоді, коли зашпорталася за поділ своєї сукні й розтягнулася на сцені Аулі під час свого дебютного концерту. Тепер їй стало страшно, від ляку потемніли очі. Вона біжить поперед мене.

– Швидше, Акселю!

Мить вагається, що вибрати – тридцятидвофотову прогулянкову яхту чи сімнадцятифотовий швертбот.

– Візьму яхту, – зрештою, вирішує вона. – Але сама не впораюся. Мені потрібна допомога.

Вона стрибає на палубу – за останній тиждень я часто бачив, як це робиться, – дає мені вже знайому команду й, поки я віддаю швартові, запускає стартер двигуна. Десь у мені, усередині, живе маленький піаніст, який потерпає за свої пальці, але Ребекка вже відчалує. Я ледве встиг застрибнути в яхту.

– Лишень шторму нам бракувало! Якби ж тато з мамою були вдома! – розгублено говорить вона.

Я обіймаю її за плечі, гладжу, втішаючи, і помічаю, як вона вкрилася гусячою шкірою від страху. Це вперше я торкаюся її, відчуваю на дотик її тіло. Вона найсильніша з нас. Завжди була верховодою. І тепер – теж. Хоч і видається за штурвалом надто тендітною і наляканою, наче яхта завелика для неї.

– Я ще не потрапляла в складні перипетії, Акселю, – каже вона.

– І я не потрапляв.

– Але ж твоя мама потонула у водоспаді.

– Тут не водоспад, Ребекко. Вони мають рятувальні жилети.

Ребекка не відповідає, вона повністю зосереджена на маневруванні яхтою у бурхливих водах. Мені ж у голову лізуть безглузді думки. Яхта називається «Мікеланджелі». Названа не на честь художника, а на честь піаніста. Артуро Бенедетті Мікеланджелі. Усі в її родині хотіли, щоб Ребекка стала піаністкою. Але вона обрала лікарський фах. Наступного літа яхту, можливо, перейменуються на «Альберта Швейцера».

Ми виходимо з бухти, вітер з берега жене нас на схід. Хвили низькі й тугі. Але вітрильник перевернули не вони, а вітер. Онде яхта лежить просто перед нами. Їх там п'ятеро, думаю я. Пам'ятай, їх п'ятеро. Вони гойдаються на воді, наче пуп'янки квітів, і я, саме я, повинен їх витягнути на борт, доки Ребекка підводить свого круїзера до перевернутої догори кілем яхти. Це її рішення. Потерпілі – по інший бік днища. Знову світить сонце. Блищить море. Оранжеві рятувальні жилети на хвилях схожі на якорі швартових бочок. Але в них живі люди.

– Іди на корму, Акселю! Пильнуй, щоб ніхто не потрапив під гвинт, якщо мене раптом розверне! – кричить Ребекка.

Я згадую, що на нашій яхті немає трапа для купання. Улітку зламався. Ребекка гадає, що я зумію затягнути людей на палубу через поручні.

Чується крик. Я впізнаю стернового. У зеленій футболці. Він і зараз, борсаючись у хвилях, має владний вигляд.

намагається зберегти авторитет капітана. Командує з води своєю залогою:

— Спокійно! Слухайте мене! Тримайтеся далі від гвинта!

Ребекка завиграшки дає собі раду з яхтою, хоча зовсім іще не доросла. У неї красивий, гордовитий профіль. Я готовий до її нових наказів. Ребекка дає задній хід, яхта слухається.

— Приготуйся, Акселю!

Не знаю, чого від мене сподіваються. Я бачу обличчя людей у воді. Мокрі. Дорослі налякані обличчя. Сорокалітні на морській прогулянці. Хай би ліпше думали головою, майже серджусь я на них за те, що вони отак втрутилися у моє життя. Запрошуючи мене до себе в літню садибу, Ребекка натякала, що мені треба розвіятися. Вона жаліла мене. Бо я втратив Аню. А моя родина тим часом просто перестала триматися купи. Мама давно загинула у водоспаді. Батько знайшов собі нову жінку й продав рідний дім, а Катріне втекла світ за очі.

— Невже тобі цього мало? — запитала тоді Ребекка.

Цих слів виявилось достатньо, щоб звабити мене провести кілька умировтворених літніх днів на березі Кільсунн-фьорду, у нереально розкішному світі Ребекки.

Раптом я помічаю, що у воді бракує однієї людини.

— Де п'ятий? — репетую я.

Решта теж кричать, розмахуючи руками й витягаючи шні поверх хвиль.

— Ерік? Куди подівся Ерік?

— Може, опинився під яхтою? — волає стерновий. — Я пірну за ним!

— Ні! — викрикує другий чоловік.

— Пірнай! — кричить одна з жінок.

У воді, біля самої корми «Мікеланджелі», борсаються двоє чоловіків і дві жінки. Стерновий зникає у хвилях. Решта перегукуються між собою. Я простягаю руки, готовий прийняти важезну ношу, дорослі тіла, які треба підтягнути вгору на півтора метра й перевалити через релінг. Але вони не хочуть, щоб їх витягали з води. Ще не хочуть. Вони спортсмени, яхтсмени, ще не старі, проте дуже дорослі.

— Еріку! — кричать вони, але штормовий вітер відносить убік їхні голоси.

Ребекка обертається до мене, не може покинути стерно на носі яhti.

— Що там таке, Акселю?

— Одного бракує!

— Не може бути!

Ребекка починає плакати. Мені судомить живіт. Хай там що, але я повинен підняти на борт чотирьох дорослих людей. Стерновий виринає на поверхню, хапає ротом повітря. Обличчя спотворене гримасою відчаю.

Одна з жінок істерично верещить.

— Піднімай першою Маріанне! — командує стерновий, пильно дивлячись мені у вічі.

Я лишень тепер розумію, як йому страшно.

Я хапаю жінку за руки, але вона випручується. Не хоче, щоб я її витягнув з води.

— Ти повинна піднятися на борт, Маріанне! — горлає стерновий. — Ми шукатимемо Еріка!

— Обережно! Гвинт! — кричить Ребекка. — Я мушу дати задній хід, щоб не заплутатися в їхньому такелажі.

Вона здає назад, а я тим часом витягаю з води жінку на ім'я Маріанне. Яка ж вона важка, думаю я. Ніколи навіть